

Vihreät nuoret

Periaateohjelma

Hyväksytty liittokokouksessa 28.11.2021

Sisällysluettelo

Johdanto.....	2
1. Reilu muutos.....	2
Rakenteet ympäristönsuojelun mahdollistajana	2
Ekologisesti kestävä talous	3
2. Vihreä sosiaalipolitiikka.....	4
Ihmisoikeudet ja intersektionaalinen feminismi kaiken politiikan lähtökohtana.....	4
Hiilinegatiivinen hyvinvointivaltio	5
Mielenterveys on jokaisen oikeus.....	6
Osallisuus eriarvoisuuden torjuna.....	7
3. Sivistyksen moninaisuus	7
Sivistyksen itseisarvo, vapaa tiede ja taide	7
Yhdenvertainen ja saavutettava koulutus	8
4. Osallistumista tukeva yhteiskunta	9
Demokratia yhteiskuntaa läpäisevänä arvona	9
Kasvatus yhteiskunnallisen osallisuuden perustana.....	10
Sananvapaus, vihapuhe ja luotettavan tiedon saatavuus	10
5. Globaali oikeudenmukaisuus ja kansainvälisyys	11
Feminismi ulkopolitiikan keskiössä	11
Kohti liittovaltiota	12

28	Hyvinvointia globaalisti.....	13
29	Pakolaisuus.....	14
30		

31 Johdanto

32 Periaateohjelma toimii kaiken Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton poliittisen
33 vaikuttamistyön perustana. Ohjelmaa on työstänyt Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden
34 periaateohjelmatyöryhmä vuonna 2021. Ohjelma hyväksyttiin Vihreiden nuorten
35 liittokokouksessa 2021.

36 1. Reilu muutos

37 Luonnolla on itseisarvo. Luonto kasveineen, eläimineen ja muine eliöineen on arvokas
38 itsessään, eikä ihmisillä ole oikeutta loputtomasti kuluttaa ympäristöä omien etujensa
39 tähden. Kun puhumme luonnosta, puhumme meistä. Ihminen, yhteiskunta, talous ja
40 politiikka eivät ole luonnosta erillisiä asioita. Planeettamme resurssit ovat rajalliset, ja
41 jaamme ne muiden eliölajien kanssa. Ympäristön kantokyky asettaa raamit ja ehdot
42 kaikelle politiikalle.

43 Kaiken politiikan keskiössä tulee olla ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin edistäminen.
44 Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ilmastokriisi ovat aikamme suurimpia uhkia.
45 Jatkuva talouskasvu edellyttävä järjestelmä ja ylikulutusta ihannoiva kulttuuri uhkaavat
46 elämää maapallolla. Luonnonvarojen kulutuksen ja talouskasvun välillä on tapahduttava
47 absoluuttinen irtikytkentä tai nykyistä talousjärjestelmää on muutettava siten, että se ei
48 ole riippuvainen luonnonvarojen lisääntyvästä kulutuksesta.

49 Rakenteet ympäristönsuojelun mahdollistajana

50 Ympäristöpolitiikan tavoitteena on luoda kestävä yhteiskunta, jossa ihmiset toimivat
51 maapallon kantokyvyn rajoissa. Ympäristöä ja hyvinvointia suojelevien rakenteiden
52 luomiseksi on osallistettava yhteiskunnan eri tasojen toimijoita kaikilla politiikan
53 sektoreilla. Jotta maapallo säilyisi elinkelpoisena ja ympäristökriisin vaikutukset eivät
54 lisääisi eriarvoisuutta, tarvitaan järjestelmämuutos. Haluamme uudistaa
55 talousjärjestelmää, jotta luonnonvarojen ylikulutukseen johtavasta lineaaritaloudesta
56 siirryttäisiin kohti kiertotaloutta ja ekologisesti kestävästä maailmasta.

57 Sosiaalinen kestävyys on ekologisesti kestävä tulevaisuuden ytimessä, minkä vuoksi
58 ympäristökriisiä ja eriarvoisuutta on torjuttava samaan aikaan. Kestävämmän
59 tulevaisuuden rakentamisessa on huomioitava eri yhteisöjen ja ihmisryhmien tarpeet,
60 jotta muutos on tasa-arvoinen ja reilu.

61 Vastuullisen ympäristöpolitiikan tulee sisältää niin kestävien yhteiskuntajärjestelmien
62 kehittämistä kuin myös uhanalaisten ekosysteemien suojelua. Kunnianhimoisen
63 ympäristöpolitiikan toteuttaminen vaatii vahvaa poliittista tahtoa. Kestävässä
64 yhteiskunnassa valtion on poliittisilla päätöksillä tuettava ilmastoystävällistä kuluttamista
65 ja käyttäytymistä esimerkiksi sääntelyn ja verotuksen avulla. Ympäristöystävällisen
66 vaihtoehdon on aina oltava halvempi kuin enemmän saastuttavan. Kestävien ja eettisten
67 kulutusvalintojen tekemisen on oltava helppoa. Vastuu ympäristöstä on siirrettävä yhä
68 vahvemmin yksilöiltä rakenteiden ja yleisen kulttuurin muuttamiseen.

69 Asuminen, ruoka ja liikkuminen aiheuttavat suurimman osan hiilijalanjäljestä. Kestäviä
70 ratkaisuja ja rakenteita tarvitaan erityisesti näillä sektoreilla. Ekologisesti ja eettisesti
71 kestävin ruokavalio on vegaanisuus. Haluamme rakentaa vegaanisen Suomen ja
72 Euroopan. Maatalouden tuet on siirrettävä kasvipohjaisen ruoantuotantoon. Poliittisilla
73 ratkaisilla tulee panostaa joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseen sekä
74 fossiilittomaan liikenteeseen.

75 Asumisessa on kiinnitettävä huomiota kotien energiatehokkuuteen ja fossiilittomilla
76 energiamuodoilla tuotetun sähkön sekä lämmityksen saatavuuteen. Kaavoituksen avulla
77 voidaan vähentää eriarvoisuutta sekä luoda kestävämpiä asumismuotoja. Kaavoituksen
78 päämääränä tulee olla yhdyskuntarakenne, jossa palvelut ovat lähellä ja joka kannustaa
79 liikkumiseen jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

80 **Ekologisesti kestävä talous**

81 Ympäristö asettaa taloudelle rajat. Vain ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä yhteiskunta
82 voi kukoistaa. Kestämätön luonnonvarojen kulutus, kuten ympäristöä kuluttava
83 maankäyttö ja ilmakehän saastuttaminen, johtaa lopulta ekosysteemien romahduksen
84 myötä ihmissivilisaation tuhoon. Ilman ekologista kestävyyttä ei ole myöskään
85 taloudellista kestävyyttä. Tavoitteenamme on hiilinegatiivinen yhteiskunta, joka sitoo
86 enemmän hiiltä ilmakehästä kuin se sinne päästää.

87 Ilmastokriisin suurin aiheuttaja on kapitalistinen fossiilitalous. Tämä talousjärjestelmä on
88 epäonnistunut tehtävässä, joka talousjärjestelmällä tulisi olla: talouden tulisi lisätä
89 ihmisten ja muun luonnon hyvinvointia eikä vähentää sitä. Muutos sosiaalisesti ja
90 ekologisesti kestäväan talouteen vaatii vahvaa julkista valtaa, joka sääntelee markkinoita.
91 Suomen valtionyhtiöiden tulee yritystoiminnassaan näyttää esimerkkiä kestävan
92 kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Valtionyhtiöiden on konkreettisesti sitouduttava
93 kaikessa toiminnassaan ekologisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen sekä
94 paikattava historiassa tehtyjä virheitä erityisesti kuuntelemalla alueellisia mielipiteitä
95 toiminnan vaikutuksista.

96 Globaali ympäristökriisi on ihmiskunnan historian suurimpia epäonnistumisia, ja kriisin
97 vauriot voidaan korjata vain talousjärjestelmää muuttamalla. Mikä tahansa
98 talousjärjestelmämme on, sen pitää ottaa huomioon ympäristön kantokyvyn rajat.

99 Kulutuksen vaikutukset ilmakehään ja ympäristöön tulisi ottaa huomioon tuotteiden ja
100 palveluiden hinnoissa. Tästä syystä ympäristölle haitallisen toiminnan verotusta täytyy
101 kiristää merkittävästi. Verottamisen lisäksi on suoraan kiellettävä ympäristölle haitallinen
102 toiminta, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käyttö ja uhanalaisten elinympäristöjen
103 tuhoaminen.

104 **2. Vihreä sosiaalipolitiikka**

105 **Ihmisoikeudet ja intersektionaalinen feminismi kaiken politiikan** 106 **lähtökohtana**

107 Ihmisoikeuksien kunnioittamisen, suojelemisen ja toteuttamisen tulee olla kaiken
108 yhteiskunnallisen toiminnan lähtökohtana. Ihmisoikeudet ovat perustavanlaatuisia ja
109 yleismaailmallisia oikeuksia, joita ei voida ottaa keneltäkään pois. Ne kuuluvat kaikille ja
110 ovat toisistaan riippuvaisia sekä yhtä tärkeitä.

111 Vihreät nuoret tavoittelee antirasistista ja feminististä yhteiskuntaa, jossa toimitaan
112 aktiivisesti syrjivien rakenteiden purkamiseksi. Meille feminismi on vahvan
113 intersektionaalista, mikä tarkoittaa sitä, että tunnistamme eri ominaisuuksiin liittyvien
114 syrjivien rakenteiden kasautumisen ja risteämisen. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi on
115 siis tarkasteltava eri tekijöiden yhteisvaikutuksia ihmisten elämään. Tavoitteenamme on
116 maailma, jossa ihmisiä ei syrjitä iän, etnisyyden, kansalaisuuden, terveydentilan,
117 seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän ominaisuuden
118 perusteella. Kaikilla tulee olla vapaus, yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet elää
119 haluamallaan tavalla, kunhan se ei rajoita muiden ihmisten vastaavia vapauksia tai
120 vaikuta negatiivisesti ympäristöön.

121 Kaikilla ihmisillä on itsemääräämisoikeus, eli oikeus päättää omasta elämästään ja sitä
122 koskevista asioista. Itsemääräämisoikeuteen kuuluu oikeus henkilökohtaiseen vapauteen
123 ja koskemattomuuteen. Ihmisellä tulee olla oikeus määritellä itsensä ja rakentaa omaa
124 identiteettiään riippumatta muiden määritelmistä tai painostuksesta. Jokaisella ihmisellä
125 tulee olla oikeus turvalliseen aborttiin, sukupuolensa ja seksuaalisuutensa
126 määrittelemiseen sekä koskemattomuuteen.

127 Vähemmistö- ja alkuperäiskansojen oikeuksien toteutumisen tulee olla prioriteetti.
128 Vähemmistö- ja alkuperäiskansoille tulee mahdollistaa oikeus omaan kieleen, kulttuuriin,
129 perinteisiin ja elinkeinoihin. Myös itsemääräämisoikeus on vähemmistö- ja

130 alkuperäiskansoille tärkeä, ja siksi kansojen näkemykset tulee ottaa huomioon heidän
131 alueistaan ja muuten heitä koskevista asioista päätettäessä. Saamelaiskäräjien kaltaisille
132 rakenteille tulee antaa enemmän valtaa. Sääntelemättömästä päihteiden käytöstä
133 johtuvat sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja terveydelliset haitat pystytään parhaiten
134 ehkäisemään panostamalla humaaniin päihdetyöhön ja kuntoutukseen sekä purkamalla
135 stigmaa päihteiden käytön ympärillä.

136 **Hiilinegatiivinen hyvinvointivaltio**

137 Hyvinvointivaltion olemassaolo ei ole itsestäänselvyys, vaan sitä on puolustettava
138 aktiivisesti. Ympäristökriisi muuttaa myös hyvinvointivaltion rakenteita, ja siksi
139 hyvinvointivaltiota on päivitettävä vastaamaan tämän ajan ja tulevaisuuden tarpeita.
140 Lopullisena tavoitteena on hiilinegatiivinen ja elonkirjoa vahvistava hyvinvointivaltio, jossa
141 ihmisten hyvinvoinnista huolehditaan. Ympäristökriisin torjuminen on edellytys
142 sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle yhteiskunnalle.

143 Hyvinvointivaltiossa työ ei ole itseisarvo vaan keino saavuttaa hyvinvointia yksilöille ja
144 yhteisöille. Työ ei määrittele kenenkään ihmisen ihmisarvoa eikä palveluiden
145 saavutettavuus tai oikeus hyvään elämään saa riippua siitä, tekeekö ihminen työtä vai ei.
146 Tulevaisuuden hyvinvointivaltiossa ihmisillä on lyhyemmät ja joustavammat työajat ja
147 siten myös mahdollisuus panostaa enemmän itselleen mielekkäisiin asioihin ilman pelkoa
148 toimeentulon riittämättömyydestä. Työelämän rakenteiden tulee perustua ihmisten
149 tarpeisiin ja hyvinvointiin, eikä ihmisten kyykyttämiseen tai työn tekemiseen hyvinvoinnin
150 kustannuksella.

151 Tulevaisuuden hyvinvointivaltiossa on perustulo, jolla voimme taata jokaiselle ihmiselle
152 ihmisarvoisen elämän ja tarpeellisen toimeentulon. Perustulolla torjutaan köyhyyttä ja
153 eriarvoisuutta, mutta se on myös välttämätön ympäristökriisin torjumisessa. Perustulon
154 avulla pystymme mahdollistamaan uudelleen kouluttautumisen ja toimeentulon ihmisille
155 hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan siirryttäessä.

156 Verot ovat hyvinvointivaltion ja sen palveluiden rahoituksen pohja. Työn verotuksesta
157 tulee siirtyä kohti omistamisen ja kuluttamisen verottamista. Verotuksella on tärkeä rooli
158 siirtymässä kohti hiilinegatiivista yhteiskuntaa, mutta verotuksen tärkein tehtävä myös
159 tulevaisuudessa on hyvinvointivaltion ja julkisten palveluiden rahoittaminen. Työn
160 verotusta on kevennettävä pienituloisilta, ja verotuksen on oltava jatkossakin vahvan
161 progressiivista. Hyvinvointivaltio perustuu siihen, että jokainen taho ja ihminen kantaa
162 kortensa kekoon. Veropohjaa on tiivistettävä ja veronkierto estettävä. Rikkaimmilla
163 ihmisillä on suurempi vastuu osallistua hyvinvointivaltion kustannuksiin, koska
164 varallisuuden kerryttäminen on mahdollista yhteiskunnan ansiosta, ja he ovat hyötäneet
165 varallisuuden kasautumisvaikutuksesta.

166 Kaikkein rikkaimpien suomalaisten tulot perustuvat pääomatuloihin, joten
167 pääomaverotusta tulee muuttaa entistä progressiivisemmaksi. Oikeudenmukaisen
168 verojärjestelmän ei tule sisältää verotukia kaikista rikkaimmille.

169 Hyvinvointipalvelut kuuluvat jokaiselle sosioekonomisesta asemasta ja varallisuudesta
170 riippumatta. Hyvinvointivaltion palveluiden tulee olla saatavilla kaikille tasapuolisesti ja
171 yhtä laadukkaina niin, ettei tarvetta julkisten palvelujen korvaamisesta yksityisillä synny.
172 Kaikkien julkisten palveluiden tavoitteena tulee olla ihmisten hyvinvoinnin takaaminen ja
173 eriarvoisuuden torjunta, ei voiton tavoittelu. Haavoittuvassa asemassa olevilla on
174 erityistarpeita, joihin tarvitaan kohdennettuja palveluita. Erillisiä palvelujärjestelmiä,
175 kuten terveyskeskus- ja työterveyspalveluita, tulee yhteensovittaa.

176 **Mielenterveys on jokaisen oikeus**

177 Mielen hyvinvointi ja laadukkaat mielenterveyspalvelut ovat jokaisen oikeus.
178 Mielenterveyspalveluihin pääsyn tulee olla jokaiselle nopeaa ja yhdenvertaista.
179 Mielenterveysongelmiin liittyvää negatiivista ajattelua pitää purkaa, jotta stigma ei estä
180 avun hakemista. Terveyspalvelujärjestelmää on uudistettava niin, että
181 mielenterveysongelmia hoidetaan tasavertaisesti osana hyvinvointia, koska
182 mielenterveys on erottamaton osa yksilön terveyttä.

183 Yhteiskunnalla on vastuu yksilöiden mielenterveydestä, ja kaikki politiikka onkin myös
184 mielenterveyspolitiikkaa. Yhteiskunnasta tulee purkaa rakenteita, jotka ylläpitävät ja
185 lisäävät eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Jokaisella on mielenterveys, joka on olemassa
186 riippumatta mielenterveyden haasteista tai häiriötiloista. Mielenterveyden eriarvoisuutta
187 tulee purkaa varmistamalla toimeentulo jokaiselle elämäntilanteesta riippumatta,
188 kaventamalla fyysisiä terveyseroja, lisäämällä osallisuutta ja mahdollistamalla
189 kouluttautumisen sekä mielekkään elämän. Jokaisella tulee olla oikeus huolehtia
190 mielenterveydestään riippumatta esimerkiksi elämäntilanteesta, varallisuudesta tai
191 sosioekonomisesta asemasta.

192 Mielenterveyttä tulee hoitaa sairauksien hoidon lisäksi ennaltaehkäisten. Kaikille tulee
193 opettaa mielenterveystaitoja, mikä parantaa toimintamahdollisuuksia mielenterveyden
194 kriisien iskiessä. Kun koko yhteiskunnassa puretaan mielenterveyteen liittyvää stigmaa,
195 on tulevaisuudessa mahdollista olla pois töistä tai opinnoista niin flunssan, uupumuksen
196 kuin läheisen kuolemankin vuoksi.

197 Ylisukupolviset traumat tulee tunnistaa paremmin mielenterveystyössä ja julkisessa
198 keskustelussa. Ylisukupolvisuuden vaikutukset mielenterveyteen liittyvät muun muassa
199 vanhempien pitkittyneeseen toimeentuloasiakkuuteen ja lapsiperheköyhyyteen. Myös
200 vähemmistöstressi sekä sortoon ja syrjintään liittyvät ylisukupolviset traumat vaikuttavat
201 yksilön mielenterveyteen. Siksi mielenterveyttä edistetään myös panostamalla

202 kokonaisvaltaisesti ihmisten hyvinvointiin ja toimeentuloon sekä tukemalla
203 vähemmistöjen oikeuksia.

204 **Osallisuus eriarvoisuuden torjuna**

205 Poliitikamme lähtee siitä, että sosiaalisen osallisuuden tulee toteutua aktiivisesti. Se
206 tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassa osallisena olevalla yksilöllä on mahdollisuus
207 esimerkiksi työhön, koulutukseen, toimeentuloon, asuntoon, terveyteen, sosiaalisiin
208 suhteisiin ja kykyyn osallistua ja vaikuttaa sekä itseään että yhteiskuntaa koskeviin
209 asioihin.

210 Sosiaaliset ongelmat kasautuvat yhä kasvavissa määrin kaikkein heikoimmassa asemassa
211 oleville. Vahvat julkiset ja ennaltaehkäisevät palvelut sekä koulutukseen panostaminen
212 ovat syrjäytymisen ja eriarvoistumisen torjunnan keskiössä. Sosiaalipolitiikka on myös
213 parasta turvallisuuspolitiikkaa, ja ehkäisemällä sosiaalisia ongelmia voimme samalla
214 rakentaa myös turvallisempaa yhteiskuntaa meille kaikille.

215 **3. Sivistyksen moninaisuus**

216 **Sivistyksen itseisarvo, vapaa tiede ja taide**

217 Vihreille nuorille sivistys on itseisarvo sekä hyvinvoivan ja demokraattisen yhteiskunnan
218 kulmakivi. Jokaisella on oikeus sivistykseen. Sivistyksessä on kyse koulutuksen ja
219 osaamisen lisäksi esimerkiksi kyvystä ajatella ja toimia itsenäisesti, kriittisesti,
220 vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

221 Sivistykseen kuuluu empatia, avarakatseisuus, moninaisuuden ja ihmisyyden
222 ymmärtäminen sekä oman kulttuurin tuntemus ja kyky kriittiseen ajatteluun.
223 Koulujärjestelmän tulee luoda valmiuksia kestävään kansainvälisyyteen ja
224 maailmankansalaiseksi kasvamiseen. Vihreät nuoret haluaa edistää ekososiaalista
225 sivistystä, jonka ytimessä on ekologisesti kestävä toiminta, ihmisoikeuksien
226 puolustaminen sekä oikeudenmukaiselle jaolle perustuva talous.

227 Koulutus ei saa olla taloudelle alisteista, eikä koulutuksen tai tutkimuksen mahdollinen
228 välineellinen arvo yhteiskunnalle saa määrittää koulutuspoliittista päätöksentekoa.
229 Koulutuspoliittisia päätöksiä tulee tehdä sivistyksen arvoa vaalien. Laadukas koulutus on
230 tiedelähtöistä, hyvin resursoitua ja pedagogisesti korkeatasoista. Koulutuksen tehtäviin
231 yhteiskunnassa kuuluu maailmankuvan ja -katsomuksen muotoutuminen, jotta
232 kansalaiset voivat sekä ymmärtää maailmaa että olla aktiivisesti mukana luomassa
233 parempaa tulevaisuutta.

234 Sivistykseen kuuluu olennaisesti myös tieteen ja taiteen vapauden ja autonomian
235 turvaaminen. Vapaa tiede ja tutkimus lähtee uteliaasta maailman tarkastelusta. Tieteen
236 tarkoitus ei näin ollen ole vain uusien yhteiskuntaa palvelevien innovaatioiden luominen,
237 vaan uusi tieto on arvokasta itsessään. Vapaan tieteen ja taiteen turvana
238 hyvinvointivaltiossa on valtion takaama perusrahoitus. Tieteen ja taiteen avulla voidaan
239 luoda ja varmistaa valmiudet koko ihmiskuntaa kohtaavien yhä monimutkaisempien
240 haasteiden ratkaisemiseksi, sekä kerryttää syvempää ymmärrystä ihmisyydestä,
241 kulttuureista, traditioista ja ympäristöstä. Kansainvälinen yhteistyö rikastuttaa
242 tiedekenttää, mutta on huolehdittava myös siitä, että suomen kieli säilyy tieteen kielenä
243 kansainvälistyvässä maailmassa.

244 Kaikille on taattava mahdollisuudet taiteesta ja kulttuurista nauttimiseen sekä sen
245 luomiseen. Kulttuurilla ja taiteella on tärkeä merkitys yhteiskunnan tilan haastajana,
246 mutta lisäksi ne ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Korkeatasoinen taiteen
247 perus- ja ammatillinen opetus, taiteen tekemisen edellytykset sekä koko väestölle
248 saavutettava taidekasvatus on turvattava sivistysvaltion peruskivenä.

249 **Yhdenvertainen ja saavutettava koulutus**

250 Vihreille nuorille koulutuspolitiikassa koulutuksen yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat
251 tärkeitä lähtökohtia. Julkinen maksuton koulutusjärjestelmä varhaiskasvatuksesta
252 korkeakoulutukseen torjuu eriarvoisuutta sekä mahdollistaa sosiaalisen liikkuvuuden.
253 Verovaroilla ylläpidetty koulutusjärjestelmä on yksi hyvinvointivaltion perusteista.

254 Koulutuksen saaminen on perusoikeus. Jokaiselle tulee tarjota aito mahdollisuus
255 saavuttaa kykyjensä ja motivaationsa mukainen koulutustaso taustastaan tai
256 varallisuudestaan riippumatta. Kehityskulku, jossa koulutuksen periytyvyys vahvistuu, on
257 pysäytettävä. Järjestelmä, joka luo kysyntää maksulliselle lisäkoulutukselle tai jossa
258 pystyy ostamaan etulyöntiaseman koulutusasteelta toiselle siirryttäessä, ei edistä
259 tosiasiallista koulutuksellista tasa-arvoa. Vähemmistö- ja alkuperäiskansoille on
260 turvattava oikeus omaan kieleensä ja kulttuurinsa myös koulutuksessa.

261 Yhdenvertaiseen koulutukseen kuuluu myös mahdollisuus uusiin valintoihin.
262 Koulutusjärjestelmän tulee mahdollistaa se, että alan ja suunnan vaihtaminen ja
263 oppiminen on mahdollista läpi elämän riippumatta aiemmasta opintomenestyksestä tai
264 aiemmista valinnoista. Jatkuvan oppimisen tulee olla mahdollista kaikille varallisuudesta
265 tai työpaikasta riippumatta.

266 Koulutuksen on oltava alueellisesti saavutettavaa. On tärkeää pitää huolta siitä, että
267 koulutus on yhtä laadukasta riippumatta siitä, missä päin Suomea asuu.

268 Kansainvälisiä opiskelijoita tulee kohdella tasavertaisina kotimaisiin opiskelijoihin
269 nähden. Lukukausimaksut ovat epäoikeudenmukaisia ja ristiriidassa globaalin vastuun
270 kantamisen kanssa. Kansainvälisiä opiskelijoita ei siis tule katsoa pelkästään
271 työllisyyspolitiikan ja talouskasvun välineinä, vaan kansainvälisyyttä ja yhteiskunnan
272 moninaisuutta tulee vaalia niiden itsensä vuoksi.

273 **4. Osallistumista tukeva yhteiskunta**

274 **Demokratia yhteiskuntaa läpäisevänä arvona**

275 Demokratia on arvo, jonka tulee läpäistä koko yhteiskunta. Demokratia ei tarkoita
276 pelkästään kansanvaltaan perustuvaa hallintojärjestelmää, vaan sillä kuvataan myös
277 ihannetta tasa-arvoisesta, vapaasta, aktiivisesta ja vuorovaikutteisesta toiminnasta.
278 Demokratian ytimessä ovat kriittiset ja moraalisesti toimivat kansalaiset, jotka eivät tee
279 päätöksiä vain oman asemansa vahvistamisen vuoksi, vaan ovat sitoutuneita toimimaan
280 yhteisten arvojen pohjalta yhteistä hyvää edistääkseen. Rekisteröidyille uskonnollisille
281 yhteisöille tulee kuulua samat oikeudet ja velvollisuudet. Valtio ja kirkko on erotettava
282 toisistaan.

283 Kansalaisten kuuleminen heitä koskevassa päätöksenteossa ei saa tapahtua vain vaalien
284 alla, vaan päättäjien ja muiden kansalaisten vuorovaikutuksen pitää olla jatkuvaa.
285 Avataan päätöksentekoa kaikille saavutettavaksi ja kokeillaan uusia tapoja laajentaa
286 demokratiaa, sillä se osallistaa ihmisiä päätöksenteossa ja luo luottamusta erilaisten
287 ihmisten kesken. Kansalaisaloitteet ovat hyvä tapa edistää demokratiaa sekä
288 kunnallisella, valtakunnallisella että EU:n tasolla. Kansalaisaloitteiden käsittely tulee
289 kuitenkin mahdollistaa yli eduskuntakausien, jotta niitä ei voida haudata ministeriöihin.
290 Epätasaisesti jakautuvat resurssit ja verkostot eivät saa olla esteenä demokratian
291 toteutumiselle ja osallisuudelle.

292 Järjestöt, kansalaisliikkeet ja aktivismi tukevat demokratiaa sekä tarjoavat
293 mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Suora toiminta ja väkivallaton
294 kansalaistottelemattomuus ovat oikeutettuja keinoja puolustaa ihmisoikeuksia,
295 demokratiaa ja ympäristöä. Lisäksi sosiaalinen media on tärkeä ja saavutettava
296 yhteiskunnallisen vaikuttamisen areena.

297 Edustuksellisessa demokratiassa puolueilla, ja etenkin hallituspuolueilla, on paljon valtaa
298 ja vastuuta. Puolueiden tulee edistää omassa toiminnassaan demokratiaa sekä
299 osallisuutta. Etenkin nuorten, naisten ja vähemmistöjen osallisuuteen tulee panostaa.
300 Jokaisella puolueella tulee olla yhdenvertaisuussuunnitelma ja määriteltynä keinot, joilla
301 demokratiaa ja osallisuutta edistetään. Taloudelliset resurssit eivät saa olla esteenä
302 vaaleissa ehdolla olemiselle. Vallan keskittymiseen tulee puuttua siirtymällä Ruotsin

303 kaksi kolmesta -malliin, jolloin päättäjät eivät voi toimia päätöksentekijöinä kaikilla
304 kolmella (kunta, hyvinvointialue, eduskunta) Suomen hallinnon tasolla. Lakimuutos on
305 toteutettava samalla periaatteella kuin Suomen eduskunnan ja EU-parlamentin kesken.
306 Eduskuntaan, europarlamenttiin sekä kunnan- ja aluevaltuustoihin on säädettävä kolmen
307 peräkkäisen vaalikauden rotaatio. Ministereille, keskeisille virkamiehille ja vastaaville
308 toimijoille on säädettävä karenssi, jonka aikana he eivät saa siirtyä työskentelemään
309 saman alan yritykseen tai edunvalvontaorganisaatioon, jossa he voivat käyttää
310 sisäpiiritietoja tietyn intressiryhmän hyväksi.

311 Voimakkaan polarisaation ei saa antaa horjuttaa uskoa poliittisen järjestelmän
312 toimivuuteen. Siitä syntyviä haittoja täytyy ehkäistä aktiivisesti rakentamalla luottamusta
313 yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. Luottamuksen rakentamisen keinoja ovat
314 esimerkiksi panostaminen monipuoluedemokratiaan ja tuomioistuinten
315 riippumattomuuteen, disinformaation torjuminen sekä avoimen vuoropuhelun käyminen
316 yhteiskunnallisten toimijoiden välillä.

317 **Kasvatus yhteiskunnallisen osallisuuden perustana**

318 Yhteiskunnallinen osallisuus on edellytys yhdenvertaisuudelle ja vaikuttaa siihen, kuinka
319 arvokkaana yhteiskunta näkee eri ihmisryhmiin kuuluvien äänet ja mielipiteet. Kaiken
320 päätöksenteon on oltava kansalaisia osallistavaa ja läpinäkyvää. Päätöksenteon
321 valmistelun on tapahduttava avoimesti ja kansalaisia osallistavasti kaikilla päätöksenteon
322 tasoilla, jotta yhä useampi yksilö voi aidosti olla mukana päättämässä omasta elämästään
323 ja tulevaisuudestaan.

324 Demokratiakasvatus on tärkeässä roolissa kansalaisten osallisuuden edistämisessä.
325 Demokratiakasvatuksen tulee antaa tietoa demokraattisesta järjestelmästä, taitoja
326 demokratiassa toimimisesta, demokraattisen päätöksenteon kannalta luotettavan tiedon
327 hankkimisesta sekä kokemuksia demokraattisesta toiminnasta. Koulujen on tehtävä
328 aktiivisesti yhteistyötä sekä puolueiden että kansalaisjärjestöjen kanssa ja kannustaa
329 nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

330 Yksi tärkeimmistä keinoista edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia on laskea
331 äänestys- ja vaalikelpoisuusikärajaa 15 ikävuoteen, sekä mahdollistaa kuntalais- ja
332 kansalaisaloitteiden allekirjoittaminen alle 18-vuotiaille.

333 Yhteiskunnan tasolla on myös tärkeää tukea rakenteita ja instituutioita perinteisen
334 puoluepoliittisen vaikuttamisen ulkopuolella.

335 **Sananvapaus, vihapuhe ja luotettavan tiedon saatavuus**

336 Sananvapaus on avoimen yhteiskunnan perusta ja perusoikeus, minkä vuoksi sen
337 rajoittamiseen täytyy suhtautua erittäin kriittisesti. Vihapuhe ei kuulu sananvapauden

338 piiriin, sillä se heikentää etenkin naisten ja eri vähemmistöihin kuuluvien sananvapauden
339 toteutumista. Rasismi tulee kirjata rikoslakiin. Vihapuheen torjunta ja luotettavan tiedon
340 saatavuus ovat ehtoja kansalaisoikeuksien toteutumiselle, demokratialle ja osallisuuden
341 turvaamiselle.

342 Vihapuhe on sanallista väkivaltaa, joka rajoittaa erityisesti naisten ja vähemmistöjen
343 mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa. Vihapuhe ja häirintä ovat yleisiä keinoja hiljentää
344 erityisesti yhteiskunnan epäkohtia esiin nostavia aktivisteja, toimittajia ja poliitikkoja.
345 Vihapuhe on kiellettävä selkeästi rikoslaissa. Lain tulee velvoittaa myös sosiaalisen
346 median alustoja vihapuheeseen puuttumiseen.

347 Avoimuus merkitsee sitä, että tieto on sekä saavutettavaa että luotettavaa. Yleisradion
348 rooli on tärkeä demokratialle, sananvapaudelle sekä kotimaiselle kulttuurille, sillä se
349 vahvistaa kansalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta tarjoamalla sekä luotettavaa tietoa
350 että kriittistä tutkivaa journalismia. Luotettavan tiedonvälityksen tukeminen vaatii
351 pitkäjänteistä julkista rahoitusta. Haitalliseen informaatiovaikuttamiseen tulee puuttua.
352 Yritystoiminnan ja markkinoiden ei tule voida hajottaa osallisuutta ylläpitäviä
353 mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa. Toimittajiin, poliitikkoihin, tutkijoihin ja julkisiin
354 viranhaltijoihin kohdistuvaa voimakasta vihapuhetta ja uhkailua on kohdeltava
355 sananvapauden rajoittamisena. Toisaalta ilmaisunvapautta perusteettomasti rajoittavia
356 säännöksiä pitää uudistaa. Laista tulisi poistaa kohdat Suomen lipun häpäisemisestä ja
357 julkisen jumalanpilkasta siten, että uskontojen saama suoja herjaamista vastaan säilyy.
358 Erityisen haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille ja yhteisöille on taattava oikeus
359 turvaan.

360 **5. Globaali oikeudenmukaisuus ja kansainvälisyys**

361 Kansainvälisessä yhteistyössä tulee panostaa demokraattisten rakenteiden
362 vahvistamiseen. Ihmisoikeus-, ilmasto- ja kestävä kehityksen sopimusten tavoitteiden
363 saavuttaminen vaatii yhteistyötä. Suomen on tuettava kansainvälisten järjestöjen
364 toimintaa ja kehitettävä yhdessä muiden kanssa YK:ta ja EU:ta vastaamaan tämän päivän
365 ja tulevaisuuden tarpeita.

366 **Feminismi ulkopolitiikan keskiössä**

367 Vihreiden nuorten ulkopolitiikan keskiössä on feminismi, ympäristökriisin torjunta ja
368 kansainvälinen solidaarisuus. Feministinen ulkopolitiikka tunnistaa globaalit ongelmat
369 eriarvoisuuden suhteen ja pyrkii korjaamaan niitä. Ympäristökriisi uhkaa miljardien
370 ihmisten vapautta elää ja uhka on suurin heille, jotka ovat valmiiksi kaikista heikoimmassa
371 asemassa. Globaalin etelän ja pohjoisen maat ovat epätasa-arvoisessa asemassa.

372 Globaalin etelän maat ovat suuremmassa riskissä kärsiä ympäristökriisin vaikutuksista ja
373 niillä on vähemmän resursseja reagoida ja sopeutua näihin vaikutuksiin.

374 Mailla, jotka ovat historian saatossa saastuttaneet enemmän, vallanneet alueita
375 kolonialistisiin tarkoituksiin tai hyötyneet muiden maiden raaka-aineista kansainvälisen
376 kapitalismin kautta on suurempi vastuu ympäristökriisin torjunnassa sekä muiden maiden
377 kestävä kehityksen edistämisessä. Suomella on verrattain vauraana ja kehittyneenä
378 yhteiskuntana vastuu olla yksi johtavista maista tässä taistelussa. Emme voi olla
379 vapaamatkustaja globaalin ympäristökriisin selättämisessä.

380 Kansanmurhat ovat yksi raaimmista ihmisten toteuttamista väkivallan muodoista.
381 Ihmisoikeudet ovat universaaleja, joten niiden rikkomisen estäminen on koko
382 ihmiskunnan tehtävä. Suomen valtion ja EU:n on toimittava päättäväisesti kansanmurhien
383 tunnistamiseksi, estämiseksi ja pysäyttämiseksi. Taloudelliset intressit eivät ikinä saa
384 mennä sen edelle, että jättäisimme puuttumatta käynnissä oleviin kansanmurhiin.

385 Suomen tulee panostaa rauhantyöhön, sovitteluun ja yhteiskuntien rauhanomaisen
386 kehityksen tukemiseen. Rauhanprosesseissa tulee ottaa huomioon se, että
387 neuvotteluosapuolten välillä valta jakautuu epätasaisesti.

388 Emme hyväksy esimerkiksi joukkotuhoaseiden tai itsenäisesti toimivien robottiaseiden
389 olemassaoloa. Suomen tulee allekirjoittaa ydinasekieltosopimus, eikä Suomen tule käydä
390 asekauppaa ihmisoikeuksia rikkovien maiden kanssa. Vihreiden nuorten tavoitteena on
391 aseeton maailma.

392 **Kohti liittovaltiota**

393 Euroopan unioni on eurooppalaisten demokratioiden federalistinen liitto, jonka kehitystä
394 kohti tiiviimpää liittovaltiota Vihreät nuoret pyrkii edistämään. EU on arvoyhteisö, joka
395 edistää ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista Euroopassa, mutta myös
396 maanosamme ulkopuolella. Unioni on Suomelle viitekehys, jonka kautta voimme
397 vaikuttaa kokoamme suurempana globaalisti. EU on myös erittäin arvokas yhteisö vapaan
398 393 liikkuvuuden takaamiseksi sekä tieteen ja sivistyksen edistämistä varten.

399 Suuret maat dominoivat kansainvälistä politiikkaa. Tästä syystä EU on välttämätön
400 järjestö Euroopan verrattain pienten maiden vaikutusvallan lisäämistä varten. Yhtenä
401 maailman suurimmista talousyhteisöistä EU:lla on valtaa sekä sen tuomaa historiallista
402 vastuuta. EU:n täytyy asettaa pakotteita valtioille, jotka loukkaavat ihmisoikeuksia tai
403 tekevät vastuutonta ympäristöpolitiikkaa.

404 Vihreät nuoret korostaa eurooppalaista solidaarisuutta. Ihmisoikeuksien edistämisen ja
405 ympäristökriisin torjunnan lisäksi EU on tarpeellinen maiden välisten hyvinvointierojen
406 tasaamiseksi. Euroopan maat ovat historiansa takia erilaisissa kehitysvaiheissa ja

407 tiiviimmän sosiaalipoliittisen yhteistyön kautta voimme kuroa umpeen näitä eroja. Myös
408 EU:n sisällä uhataan ihmisoikeuksia ja demokratiaa, mihin unionin pitäisi puuttua
409 hanakammin.

410 Vihreät nuoret on vahva EU:n kannattaja, mutta haluaa kuitenkin edistää unionin
411 uudistumista. Liittovaltiokehityksen tulee säilyttää valtaa kunnilla, aluehallinnoilla sekä
412 jäsenmailla niissä päätöksissä, jotka ovat järkeviä tehdä niillä vallan tasoilla. EU:n
413 päätäntävaltaa tulee vahvistaa etenkin ympäristö-, talous-, ulko- ja
414 turvallisuuspoliittisissa asioissa. EU:n instituutioiden demokratiaa pitää laajentaa
415 uudistamalla komissio ja neuvosto niin, että niiden edustajien valinta on lähempänä
416 äänestäjiä. Myös Euroopan parlamentin valtaa pitäisi lisätä antamalla sille oikeus
417 ehdottaa lakeja.

418 **Hyvinvointia globaalisti**

419 Globaaleissa konteksteissa on tärkeää tunnustaa kolonialismin perintö ja pyrkiä
420 purkamaan siirtomaa-aikojen rakenteita. Entisten siirtomaaisäntien vastuulla on
421 huolehtia siitä, että entiset siirtomaat eivät jää altavastajan rooliin maailmassa.
422 Moderneja kolonialismin muotoja, kuten alkuperäiskansoihin kohdistuvia kaivos-,
423 voimalaitos- ja turismihankkeita, tulee välttää ja niiden toteuttajien vahingolliset toimet
424 tulee tuomita.

425 Globaali ympäristökriisi vaikeuttaa erityisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten
426 elämää globaalin etelän maissa. Erityisesti ilmastokriisistä kärsivät eniten globaalin
427 etelän naiset ja tytöt, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Ilmastokriisi ei
428 lisää ainoastaan sukupolvien välistä epätasa-arvoisuutta, vaan kasvattaa eriarvoisuutta
429 myös sukupuolten välillä.

430 Vaikka ympäristökriisistä päävastuussa on runsaasti päästöjä tuottanut globaali
431 pohjoinen, tuntuvat kriisin seuraukset voimakkaimmin köyhissä globaalin etelän maissa,
432 joiden ilmastovaikutukset eivät ole olleet yhtä suuret. Globaalin oikeudenmukaisuuden
433 edellytys on päästöjen vähentäminen ja ympäristökriisiä vastaan taistelu
434 teollisuusmaissa.

435 Kehitysyhteistyömäärärahat on nostettava yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta.
436 Kehitysyhteistyön painopisteen on oltava kaikista heikoimmassa asemassa olevien
437 auttamisessa. Kohdemaiden toimijoita tulee kuunnella kehitysyhteistyössä vahvistaen
438 paikallisten yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksia ja toimijuutta. Erityisesti on tuettava
439 kansalaisjärjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä.

440 Naisten ja tyttöjen sekä vähemmistöjen oikeuksien toteutumisen tulee olla keskeinen
441 tavoite ulkopoliitikassa ja kehitysyhteistyössä. Ihmisoikeuksia polkeville maille voidaan

442 määrätä pakotteita, kunhan pidetään huolta, että ne kohdistuvat vain päättäjiin eikä niihin
443 ihmisiin, joita pyritään auttamaan.

444 Globaalin oikeudenmukaisuuden takaamiseksi pelkkä kehitysyhteistyö ei riitä, vaan koko
445 talouden rakenteiden on tuettava vaurauden oikeudenmukaista jakautumista ja kestäväää
446 kehitystä globaalisti. Globaali vaurauden jakautuminen on ihmisoikeus- ja
447 oikeudenmukaisuuskysymys, ja vastuu köyhyyden poistamiseen ja turvallisen sekä
448 yhdenvertaisen elämän luomiseen globaalisti on yhteinen. Globaaliin
449 oikeudenmukaisuuteen liittyvät vahvasti myös globaalit terveyserot. On tärkeää, että
450 rikkaat ja teollistuneet maat jakavat vaurauttaan terveyserojen kaventamiseen, sillä
451 jossain tapahtuva pahoinvointi tai sairaus vaikuttaa koko maailmassa. Lääkitys- ja
452 terveydenhoitoresurssien ei tule keskittyä tietyille osalle ihmiskuntaa.

453 **Pakolaisuus**

454 Vihreät nuoret tavoittelee maailmaa, jossa kenenkään ei tarvitse paeta kotimaastaan
455 vainon, sorron tai elinkelvottoman ympäristön takia. Pakolaisten ihmisoikeuksien
456 puolustamisen tulee olla niin Suomen kuin Euroopan unionin pakolaispolitiikan
457 prioriteetti. EU:n ja Turkin pakolaissopimuksen kaltaisia sopimuksia pakolaisten
458 pitämisestä ei tule solmia maiden kanssa, jotka syyllistyvät ihmisoikeusrikkomuksiin.

459 Vastuu pakolaisten auttamisesta tulee jakaa oikeudenmukaisesti sekä kansallisesti että
460 kansainvälisesti. Ilmastosiirtolaisuuteen tulee puuttua ennaltaehkäisevästi
461 kehitysyhteistyön saralla, katastrofivalmiutta kehittämällä sekä tarkastelemalla
462 kansallista ja kansainvälistä siirtolaispolitiikkaa.